

Katowice / 3.12.2024

Katedra i Zakład Fizjologii
Wydział Nauk Medycznych
w Katowicach

40-752, Katowice
ul. Medyków 18

prof. dr hab. n. med. Jarosław Barski

jbarski@sum.edu.pl

SEKRETARIAT

tel.: (+48 32) 208 8476

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Recenzja rozprawy doktorskiej Pana mgr Michała Piksy na stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne.

Recenzowana praca doktorska zatytułowana: „Psychologiczne, poznawcze i farmakologiczne korelaty podatności na (dez)informację u ludzi” powstała w Instytucie Farmakologii im. Jerzego Maja PAN pod opieką promotora prof. dr hab. Rafała Ryguły. Rozprawa została zredagowana w formie monotematycznego zbioru publikacji i oparta jest na trzech pracach opublikowanych w czasopismach o zasięgu międzynarodowym:

- Piksa M, Noworyta K, Gundersen A, Kunst J, Morzy M, Piasecki J, Rygula R. Are we willing to share what we believe is true? Factors influencing susceptibility to fake news. *Frontiers in Psychiatry*. 2023. doi:10.3389/fpsy.2023.1165103. Impact Factor: 4.7. Punkty ministerialne: 140
- Piksa M, Noworyta K, Piasecki J, Gwiazdzinski P, Gundersen AB, Kunst J, Rygula R. Cognitive Processes and Personality Traits Underlying Four Phenotypes of Susceptibility to (Mis)Information. *Frontiers in Psychiatry*. 2022. doi:10.3389/fpsy.2022.912397. Impact Factor: 4.7. Punkty ministerialne: 140
- Piksa M, Noworyta K, Piasecki J, Gundersen A, Kunst J, Morzy M, Rygula R. Research Report: A Link between Sertraline Treatment and Susceptibility to (Mis)information. *ACS Chemical Neuroscience*. 2024. doi:10.1021/acchemneuro.3c00825. Impact Factor: 5.0. Punkty ministerialne: 100

Powyższe publikacje o łącznym współczynniku oddziaływania $IF=14,4$ zostały wymienione w „Spisie artykułów wchodzących w skład rozprawy doktorskiej”, który jest pierwszym rozdziałem ocenianej dysertacji.

Następne rozdziały to streszczenia w języku polskim i angielskim, po których następuje „Wprowadzenie”. Rozdział ten jest pierwszym ze składających się na część wstępną, która jest wymagana w przypadku rozpraw doktorskich opartych na publikacjach. W rozdziale tym doktorant wyjaśnia, dlaczego podjął się badań z pogranicza psychologii, neurobiologii i psychiatrii, dotyczących jakże ważnego dzisiaj problemu jakim jest wpływ, często szkodliwy, mediów i mediów społecznościowych na świadomość społeczeństwa i ogłęd otaczającej nas rzeczywistości.

Następny rozdział „Podatność na dezinformację” przybliży nam definicje związane z tym zjawiskiem wraz z zarysem historycznym badań w tym zakresie.

Cele rozprawy doktorskiej zostały zebrane w rozdziale o takim samym tytule w postaci pięciu punktów poprzedzonych opisem czynników potencjalnie wpływających na podatność na dezinformację medialną jak i jej rozpowszechnianie. Autor rozprawy wskazuje tu słusznie na pionierski charakter dysertacji, jej interdyscyplinarność jak na praktyczny potencjał uzyskanych wyników.

„Metodyka badań internetowych” to rozdział, w którym autor przedstawia internetowy arsenał badawczy wykorzystany w pracy. Wydaje się, iż pandemia Covid-19 była bardzo sprzyjającym momentem do przeprowadzenia tego rodzaju badań, jako że przyniosła ze sobą ogromną liczbę zagrożeń związanych z dezinformacją, stojącą w centrum zainteresowania doktoranta. Wykorzystanie zasobów internetowych do badania zagrożeń informacyjnych z niego płynących pozwoliło na uzyskanie, moim zdaniem, spójności pomiędzy metodyką a obiektem badań. Trudno byłoby badać zjawiska, których źródłem jest szeroko pojęty internet bez zaangażowania tego właśnie medium. Podstawą pozyskiwania danych do analizy były kwestionariusze wykorzystywane z pomocą platformy *Qualtrics XM* oraz testy poznawcze udostępniane osobom badanym poprzez oprogramowanie *Inquisit Web*. Celem właściwego doboru próby doktorant skorzystał z możliwości jakie stworzyła firma *Prolific Academic*, współpracująca z badaczami w przypadku konieczności rekrutowania uczestników badania poprzez internet.

Bardzo interesującym aspektem ocenianej pracy jest próba powiązania cech osobowościowych predystynujących do podatności na dezinformację oraz do uczestnictwa w dystrybucji informacji z zaburzeniami o charakterze psychiatrycznym. Autor dysertacji stawia śmiało hipotezy pozwalające na dostrzeżenie możliwych, ale też uzasadnionych korelacji pomiędzy profilami osobowościowymi osób podatnych na dezinformację, a osobowością osób z symptomami zaburzeń psychiatrycznych. Autor podchodzi krytycznie do postawionych hipotez, jednak dostrzega potencjał dalszych badań w tym zakresie.

W rozdziale „Kierunki dalszych badań” doktorant wskazuje możliwości kontynuacji tematów badawczych rozpoczętych w tej rozprawie, w tym również możliwości badań nad praktycznym wykorzystaniem uzyskanych już wyników, celem przeciwdziałania dezinformacji.

Zdaniem doktoranta wyniki opisane w dysertacji, dotyczące jej psychiatrycznych uwarunkowań, mogą stać się punktem wyjścia do bliższej analizy roli jaką może pełnić neuroprzekaznictwo systemów serotonergicznym i dopaminergicznym. Rozdział ten kończy bibliografia, na której oparta została część wstępna oraz częściowo publikacje będące istotą tej pracy doktorskiej.

Dalsza część rozprawy zawiera kopie publikacji naukowych wykorzystanych jako podstawa przewodu doktorskiego. Prace zostały opublikowane w znanych czasopismach branżowych o zasięgu międzynarodowym i uznanej pozycji w tej dziedzinie wiedzy. Przedstawione prace zostały zakwalifikowane do druku po gruntowanym procesie redakcyjnym oraz recenzjach, stąd też nie czuję się upoważniony do ich szczegółowej oceny. Muszę jednak w tym miejscu podkreślić, iż wszystkie trzy prace są niezmiernie interesujące i są nowatorskim przyczynkiem do spojrzenia na nie tylko poruszane w nich problemy naukowe, ale pozwalają też na lepsze zrozumienie otaczającej nas rzeczywistości medialnej i informacyjnej. Informacje i wyniki zawarte w publikacjach, których pierwszym autorem jest doktorant, a które jednocześnie opierają się na wiedzy i doświadczeniu międzynarodowego zespołu badawczego, mogą być cennym wzbogaceniem wiedzy również dla czytelników niezwiązanych bezpośrednio z psychologią, psychiatrią czy neurobiologią.

Tekst dysertacji kończy spis publikacji będących dotychczasowym dorobkiem naukowym mgr Michała Piksy. Jest tu wymienionych 6 publikacji, choć od momentu opublikowania pracy pojawiła się jeszcze jedna pozycja bibliograficzna merytorycznie związana z rozprawą, której doktorant jest również pierwszym autorem. Sumaryczna wartość współczynnika Impact Factor dla tych pozycji literaturowych wynosi 20,12. Jest to więc dorobek bardzo znaczny dla osoby, która dopiero przygotowuje rozprawę doktorską i jest na samym początku drogi naukowej.

Ostatnią częścią dysertacji są deklaracje współautorów publikacji, na których opiera się rozprawa wskazujące na udział mgr Michała Piksy oraz pozostałych współautorów w proces ich powstawania. Załączone oświadczenia wskazują, iż poziom zaangażowania mgr Michała Piksy w pełni uzasadnia wykorzystanie wymienionych publikacji w jego przewodzie doktorskim.

Z obowiązku recenzenta chciałbym jeszcze dodać, iż tekst rozprawy został napisany ładną polszczyzną i jest właściwie pozbawiony błędów redakcyjnych.

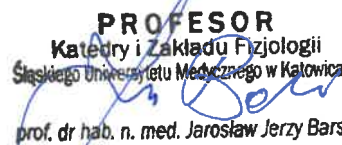
Podsumowanie:

Po zapoznaniu się z rozprawą doktorską, przygotowaną przez Pana **mgr Michała Pikse**, zatytułowaną **„Psychologiczne, poznawcze i farmakologiczne korelaty podatności na (dez)informację u ludzi”**, oceniam ją jako niezwykle interesującą, łączącą różne dziedziny wiedzy i bardzo aktualną.

Przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska na stopień naukowy doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki medyczne, wskazuje na bogatą wiedzę teoretyczną doktoranta, umiejętność samodzielnego planowania i prowadzenia badań naukowych, a zastosowana metodyka badawcza stanowi niezwykle oryginalne rozwiązanie przedstawionego w pracy problemu naukowego.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzam, iż przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska spełnia wymagania określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.) i wnioskuję do Rady Naukowej Instytutu Farmakologii im. Jerzego Maja PAN o dopuszczenie Pana mgr Michała Piksy do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

Mając na uwadze nowatorski oraz interdyscyplinarny charakter ocenianej przeze mnie dysertacji wnioskuję do Wysokiej Rady o jej wyróżnienie.

PROFESOR
Katedry i Zakładu Fizjologii
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

prof. dr hab. n. med. Jarosław Jerzy Barski